

Podróże to styl życia

#travel
&style

Wybrzeże Chorwacji Dalmacja

rozkładana
mapa
gratis

&active

&relax

&family

&nature

&food

&culture

Bezdroża

ERGO
HESTIA

Spis treści

Poznaj i doświadczył ▶ 2

Niezbędnik ▶ 6

Chorwacja w pigułce ▶ 10

12

Oto Dalmacja

Krajobrazy ▶ 14

Przyroda ▶ 18

Historia i współczesność ▶ 22

Ludzie ▶ 34

Kultura ▶ 40

Kuchnia ▶ 52

Wydarzenia kulturalne ▶ 56

60

Region zadarski

Zadar ▶ 64

Biograd na Moru ▶ 73

Vrana ▶ 74

Nin ▶ 76

Wyspa Pag ▶ 79

Archipeląg Zadarski ▶ 89

Archipeląg Kornati ▶ 100

Kup książkę

Poleć książkę

120

Region szybenicki

Coś konkretnego
na obiad – *paštica* ▶ 105

„Białe złoto” Chorwacji,
czyli sól z Ninu ▶ 106

Naturalna terapia błotem
w Ninie ▶ 108

Atrakcje wyspy Vir ▶ 110

Rafting w filmowej
scenerii ▶ 112

Olejek eteryczny – popularna
pamiątka z Chorwacji ▶ 115

Koronka z Pağu ▶ 116

Park Krajobrazowy
Telaščica ▶ 118

Szybenik ▶ 124

Park Narodowy Krka ▶ 129

Knin ▶ 134

Primošten ▶ 137

Wyspa Murter ▶ 139

Błogie plażowanie ▶ 145

Oazy zieleni
w Szybeniku ▶ 146

Rejs statkiem ▶ 148

Odkrywanie zamku
Knin ▶ 150

Wycieczka na Dinarę ▶ 152

Regaty Latinsko idro
na wyspie Murter ▶ 154

Przepis na ajwar ▶ 156

158

Region splicki

Split ▶ 162

Salona ▶ 176

Trogir ▶ 178

Kaštela ▶ 184

Sinj ▶ 188

Omiš ▶ 190

Brela ▶ 192

Makarska ▶ 193

Podgora ▶ 196

Wyspa Brač ▶ 198

Wyspa Šolta ▶ 218

Wyspa Hvar ▶ 222

Wyspa Vis ▶ 235

Nie tylko pałac ▶ 242

Figa i gorące źródła ▶ 244

Alka – turniej rycerski ▶ 246

Festiwal Klap Dalmatyńskich
i bitwa piratów w Omišu ▶ 248

Emocje, których dostarcza
Cetina ▶ 251

Biokovo dla piechurów
i mikośników
paralotniarstwa ▶ 252

Fenomeny Dalmacji: jeziora
Modro i Crveno oraz jaskinia
Vranjača ▶ 254

Pola lawendy ▶ 256

Język chorwacki
czy serbsko-chorwacki? ▶ 258

260

Region dubrownicki

- Dubrownik ▶ 264
- Cavtat ▶ 286
- Archipeląg Elaficki ▶ 290
- Wyspa Mljet ▶ 296
- Ston ▶ 300
- Półwysep Pelješac ▶ 303
- Wyspa Korčula ▶ 310
- Wyspa Lastovo ▶ 325

Oliwa, czyli złoto
Dalmacji ▶ 332

Rejs po jeziorach
Mljetu ▶ 334

Filoksera ▶ 336

Kuchnia korčułańska ▶ 338

Moreška – rycerski pojedynek
na Korčuli ▶ 340

Karnawał na Lastowie,
czyli *lastovski poklad* ▶ 342

Krawat i biało-czerwona
szachownica – symbole
„chorwackości” ▶ 345

DALMACJA PRAKTYCZNIE ▶ 346

Informator A–Z ▶ 348

Na miejscu ▶ 358

Indeks ▶ 374

Legenda ▶ 376

Kup książkę

Poleć książkę

Split

Split, stolica Dalmacji, to drugie co do wielkości chorwackie miasto. Słynie z pozostałości pałacu rzymskiego cesarza Dioklecjana. Ruiny antycznych murów z biegiem czasu wtopiły się w nowszą zabudowę, stając się integralną częścią starówki. Split zachwyca, ale warto pamiętać, że latem jest przede wszystkim dużym, droгим, tłoczonym, rozgrzanym słońcem miastem.

Pierwszą osadą w okolicach dzisiejszego Splitu była ilirsko-grecka miejscowość Aspalathos. Jej nazwa pochodzi od porastającej okolicę rośliny o wyrazistym

zapachu. Osadę tę podbili Rzymianie w I w. n.e. i wtedy powstała tu rzymska prowincja Iliricum. Jej stolicą została **Salona**, obecnie teren wykopalisk w granicach

administracyjnych Splitu. Stąd pochodził cesarz Dioklecjan (ur. ok. 243 r. n.e.). Dzięki poparciu wojska został cesarzem w 284 r. Słynął z propagowania kultu własnej osoby i prześladowań wczesnych chrześcijan. Po abdykacji Dioklecjan wybudował w pobliżu swojej rodzinnej miejscowości gigantyczny pałac, w którym spędził ostatnie lata życia, do śmierci w 316 r., następnie budowla służyła innym cesarzom. Później wspaniały rzymski pałac padł łupem barbarzyńskiej ludności stowiańskiej, która pojawiła się tutaj w VII w. W kolejnych stuleciach miasto znajdowało się pod panowaniem Bizancjum oraz Chorwacji.

W średniowieczu Split miał znaczną autonomię i dzięki temu mógł się rozwijać gospodarczo. Centrum miasta stanowił wówczas obecny Narodni trg, za murami pałacu mieszkało głównie duchowieństwo. W 1420 r. Wenecjanie podbili Split wraz z całą Dalmacją. Ich polityka nie

sprzyjała wzrostowi gospodarczemu, za to dzięki nim miasto zostało ufortyfikowane: w XVII w. wzniesiono mury obronne w obawie przed atakami Osmanów. Po upadku Wenecji (1797) Split, podobnie jak większa część Dalmacji, przypadł Austriakom, którzy rezydowali tu (z przerwą na panowanie Napoleona na początku XIX w.) do końca I wojny światowej. Po II wojnie nastąpił gwałtowny rozwój przemysłu, dzięki któremu Split jest obecnie jedną z największych chorwackich metropolii.

Stare miasto w Splicie jest wygodne do zwiedzania, większość najciekawszych miejsc znajduje się w obrębie dawnego pałacu Dioklecjana, który mieści się tuż przy wybrzeżu, blisko portu i dworców. Stąd odchodzi (wzdłuż morza) najbardziej popularna, obsadzona palmami promenada: obala Hrvatskog narodnog preporoda, którą potocznie nazywa się Rivą. Tutaj toczy się życie towarzyskie Splitu.

Elegancja... nie tylko Francja

Split to miasto, gdzie mieszka ją chyba najbardziej urodziwi ludzie w całej Chorwacji. Łatwo to zaobserwować – szczególnie późnym popołudniem i wieczorem, gdy mieszkańcy miasta wychodzą na codzienny spacer po nabrzeżu. Nawet latem wyróżniają się oni z tłumu turystów. Są bardzo wysocy, o czarnych włosach i oczach, szczupli, ale dobrze zbudowani. Ich postawa pełna jest charakterystycznej godności. Mieszkańcy Splitu znani są także z elegancji (nawet tutejsze stroje ludowe są najbardziej eleganckie ze wszystkich strojów chorwackich) oraz (uwaga!)... fatalnego prowadzenia samochodu.

Pałac Dioklecjana

Pałac cesarza był ogromny: mierzył 215 m długości (liczonej od morza w głąb lądu) i 181 m szerokości, co daje powierzchnię ok. 39 tys. m². Do dzisiaj niewiele z niego zostało, Split jednak oferuje zwiedzającym niepowtarzalną możliwość: pozwala zapuszczać się w zakamarki dawnej posiadłości i samemu odkrywać ślady odległej historii. Trzeba

tylko wiedzieć, jak patrzeć i na co zwracać uwagę – pamiętać, że dzisiejsze uliczki i place starego miasta były niegdyś korytarzami i dziedzińcami kolosalnego kompleksu rezydencjonalnego.

Zamysłem Dioklecjana było wybudowanie letniej kwatery, w której prócz komnat mieszkalnych i reprezentacyjnych znalazłyby się pomieszczenia i podwórce mogące pomieścić duże

▼ Perystyl; z lewej dzwonnica katedry św. Dujama

oddziały wojska. Pałac wzniesiono z kamienia pochodzącego z wyspy Brač, jak również z włoskich i greckich marmurów. Dla ozdoby sprowadzono z Egiptu sfinksy wyrzeźbione w z XV w. p.n.e. Wewnątrz pałacu biegnęły dwie prostopadłe ulice, które kończyły się bramami: Żółtą (od północnej strony), Srebrną (od wschodu), Żelazną (od zachodu) i Brązową (od strony morza), a ich nazwy

pochodziły oczywiście od materiału, z którego były wykonane lub którym były zdobione. Przy skrzyżowaniu głównych ulic znajdował się wielki dziedziniec zwany perystylem – była to część budowli przeznaczona do publicznych wystąpień. Tutaj cesarz pokazywał się, stając na specjalnym balkonie wychodzącym z jego prywatnych apartamentów, które zajmowały południową część pałacu. W północnej części z kolei znajdowały się pomieszczenia dla służby i wojska. Całość otaczały mury obronne sięgające do 26 m wysokości. Wodę do pałacu dostarczano z Salony za pomocą 9-kilometrowego akweduktu, którego fragmenty nadal można oglądać.

Pałac, którego... nie ma

Wiele osób, słysząc o wspaniałym pałacu Dioklacja w Splicie, wyobraża sobie, że zobaczy na miejscu monumentalną antyczną budowlę. By nie być rozczarowanym, warto pamiętać, że pałac został spustoszony jeszcze w VII w., dziś zaś pozostałości jego zabudowy, dziedzińców i korytarzy zatarło kilkanaście stuleci historii i kolejne warstwy młodszej (choć też już wiekowej zabudowy). Spacerując po splickim starym mieście, dawną rezydencję trzeba sobie po części wyobrażać, po części rekonstruować – z układu ulic i placyków oraz zachowanych gdzieś tam okruszków przeszłości: fragmentów murów, bram, kamiennych detali (często wbudowanych w nowsze budynki)... A wiedząc, czego się szuka, można z takiego wirtualnego zwiedzania czerpać całkiem niewirtualną przyjemność.

Po upadku cesarstwa rzymskiego w pałacu zamieszkali najpierw obywatele Salony, którzy schronili się tutaj przed najazdami Awarów i Słowian. Później w pałacu rezydowali barbarzyńscy Słowianie, niszcząc z czasem m.in. jego znakomite udogodnienia techniczne (w średniowiecznym Splიცie nie było kanalizacji, mimo że za czasów rzymskich działała ona znakomicie).

Na północ od Złotej Bramy (poza obrębem pałacu Dioklecjana) stoi potężny **pomnik Grgura Ninskiego**, biskupa Ninu w X w., który reprezentował tzw. Kościół stowiański propagujący liturgię w języku chorwackim. Posąg Grgura stworzony przez Ivana Meštrovića jest jedną z wizytówek miasta. Każdy, kto przyjrzy mu się bliżej, dostrzeże wypolerowany wielki paluch u lewej nogi – dotknięcie go podobno przynosi szczęście i gwarantuje powrót do Splitu. W pobliżu znajdują się **ruiny kościoła**

św. Eufemii z XI w. oraz **kaplica św. Arnira** z 1445 r. ze strzelistą dzwonnica, wzniesiona przez samego Juraja Dalmatinaca, który również ozdobił ołtarz i sarkofag wewnątrz.

Złota Brama (Porta Aurea, Złata vrata) wiodąca do pałacu od północy była bramą główną, tutaj zaczynała się droga prowadząca do Salony. W czasach świetności była bogato zdobiona, czego pozostałości są widoczne do dziś. Jeśli ruszy się od Złotej Bramy ulicą Dioklejanową w głąb miasta na południe i po chwili skróci w lewo, dochodzi się do ulicy Papalićevej, gdzie mieści się **muzeum miejskie** (Muzej grada Splita). Udokumentowano tu poszczególne etapy dziejów Splitu: od czasów Dioklecjana przez

okresy bizantyjski, wenecki, napoleoński i austro-węgierski aż do czasów współczesnych. Interesująca jest sama siedziba muzeum: XV-wieczny pałac Papalićiów, wspaniały przykład architektury późnogotyckiej z loggią i wewnętrznym dziedzińcem. Wzniósł go sam Juraj Dalmatinac na życzenie jednego z ważnych dworzan zamieszkujących pałac.

Pałacowy dziedzińiec – **perystyl** – rozciągał się w centralnej części budowli (to jej najlepiej zachowany fragment). Ma kształt prostokąta o wymiarach 35 × 13 m. ławo

Muzeum Miasta Splitu

- ▶ Papalićeva 1
- ▶ www.mgst.net
- ▶ w sezonie: wt.–pt. 9.00–21.00, sb.–pn. 9.00–16.00, poza sezonem: wt.–pt. 9.00–16.00, sb.–nd. 10.00–13.00
- ▶ 20 HRK, ulgowy 10 HRK

go zauważyć, gdyż jest położony nieco niżej niż otaczające go ulice. Przy dłuższym boku dziedzińca ciągnie się rząd sześciu granitowych kolumn korynckich połączonych łukami i zdobionych kamiennym fryzmem. Wokół stoją późniejsze domy gotyckie i barokowe.

W południowej części perystylu znajdowało się wejście do cesarskich apartamentów, do których prowadził cylindryczny przedsionek – westybul – z kopułą, której dzisiaj już nie ma, a którą niegdyś ozdobiły mozaiki. Powągi dodawały mu cztery granitowe kolumny wspierające tympanon.

Między nimi zmieściły się dwie **kaplice: Gospa od Pojasa** (1544) i **Gospa od Zaćeća** (1650). Westybul posiada świetną akustykę, dziś odbywają się tutaj koncerty kameralne.

Obecnie w obrębie pałacowych murów stoi 220 budynków (!) zamieszkałych przez około 3 tys. ludzi, ponadto znajdują tu liczne punkty usługowe, sklepy, kawiarnie, restauracje, muzea itp.

Cesarskie apartamenty zostały dawno temu splądrowane. Górne komnaty są prawie niewidoczne – zachował się tylko balkon nad perystylem, gdzie pokazywał się cesarz, gdy oddawano mu boską cześć (dziś się można tu stanąć osobiście). Z perystylu strome schody wiodą do dawnych dolnych komnat – przez stulecia warstwy bruku narosły tak, że obecnie dawny parter pałacu znajduje się poniżej poziomu ulic miasta. Komnaty tworzą ciąg piwnic z kamiennymi łukami, działają w nich sklepiki oferujące pamiątki. Obecnie mieści się tam **muzeum podziemi** (Podrumi Dioklecjanove palače), gdzie można obejrzeć wydobyte tu artefakty archeologiczne oraz makiety Splitu z różnych etapów rozwoju miasta.

W piwnicach przez wieki gromadziły się nieczystości miejskie. Oczyszczanie zaczęło dopiero w 1956 r., można więc sobie wyobrazić stan tych pomieszczeń kilka lat po wojnie. Wystarczy powiedzieć, że mury były dotknięte gniciem aż po sklepienie. Na ścianach są widoczne nadzěrki odpowiadające poziomowi szlamu.

Po wschodniej stronie perystylu usytuowane jest wejście do **katedry św. Dużama** (zob. dalej). Na południe od świątyni znajdują się, dzisiaj już bardzo zatarte, pozostałości **rzymskich łaźni i sal jadalnych**. W tej części starego miasta warto zajrzeć

Podziemia pałacu Dioklecjana

- ▶ www.mgst.net/dioklecijanovi-podrumi
- ▶ codz. 9.00–21.00
- ▶ 40 HRK, ulgowy 20 HRK

Muzeum Etnograficzne

- ▶ Iza Vestibula 4
- ▶ www.etnografski-muzej-split.hr
- ▶ VI–VIII pn.–sb. 9.30–19.00, nd. 10.00–14.00; IX pn.–sb. 9.30–18.00, nd. 10.00–14.00; X–V pn.–pt. 9.00–15.00, w sb. do 14.00
- ▶ 20 HRK, ulgowy 10 HRK

do **Muzeum Etnograficznego** (Etnografski muzej Split). Założone w 1924 r., przez dekady mieściło się w starym ratuszu przy Narodnim trgu. W 2004 r. przeniesiono je do zabytkowego (przebudowanego w 1552 r., lecz zapewne dużo starszego) domu rodziny Božičevićów, wspomianej w splickich dokumentach już w XIV w. Można tu zobaczyć rozmaite pamiątki związane z dziejami miasta. Do placówki przylega, również pełniący funkcje muzealne, **kościółek św. Andrzeja Apostoła** (crkva sv. Andrije de Fenestris) sięgający historię VII stulecia. Powstał on w wyniku adaptacji na miejsce kultu jednej z cesarskich sypialni.

Kilkadziesiąt metrów na zachód od perystylu, przy ulicy Sv. Ivana Krstitelja mieści się dawna **świątynia Jowisza** (Jupiterov hram) przekształcona w 1493 r. w chrześcijańskie baptysterium. Dawniej wchodziło się do niej przez portyk wsparty na kolumnach, ale nie przetrwał on do dzisiaj, jedyna istniejąca kolumna pochodzi z V–VI w. Zachował się tu też stary egipski sfinks bez głowy. Renesansowy sarkofag pochodzi z 1533 r. Znajdują się tu także płyty nagrobne, schody, kasetonowe sklepienie, sarkofagi arcybiskupa Jana z Rawenny z końca VIII w. oraz arcybiskupa Laurentego z XI w., płyta z rzeźbą św. Dużama z 1427 r., rzeźba Jana Chrzcziciela dłuta Ivana Meštrovića oraz XI-wieczna chrzcielnica z rzeźbionymi płytami. Na jednej z płyt można dojrzeć chorwackiego króla na tronie (prawdopodobnie Zvonimira) trzymającego w ręce jabłko jako znak władzy, a obok niego poddanego. Pod świątynią znajduje się krypta, która pełniła dawniej funkcję kościoła.

Z północnej strony perystylu przebiega ze wschodu na zachód główna ulica w pałacu łącząca bramy Srebrną i Żelazną. W kierunku wschodnim prowadzi ona do **Srebrnej Bramy** (Porta Argentea, Srebrna vrata). Po drodze mija się **kościółki św. Rocha** (1516) i **św. Filipa Neriego** (1753). Idąc na zachód, dojdziemy do

Żelaznej Bramy (Porta Ferrea, Żelazna wrota), przy której stoi XVII-wieczny **pałac Cindro**, wspaniały przykład architektury barokowej. Żelazną Bramę można niemal... przeoczyć, gdyż została świetnie wkomponowana w późniejszą architekturę. Obecnie przypomina ona ciasne podwórkó „studnię”.

▼ Srebrna Brama

Niedaleko Srebrnej Bramy, poza murami pałacu, za kościołem św. Dominika znajduje się tętniący życiem duży **bazar**, na którym kupimy przysłowiowe mydło i powidło (a przede wszystkim świeże i tanie owoce i warzywa).

Katedra św. Dujama

Święty Dujam (Domnion) był jednym z pierwszych chrześcijańskich męczenników. Zginął za czasów Dioklecjana. Dzisiaj jest patronem Splitu. Katedra to najbardziej charakterystyczny zabytek starego miasta, ma kształt niskiej i przysadzistej rotundy z wysoką i smukłą dzwonicą. Szczególnie ładnie prezentuje się ona od strony morza. Początkowo było to ośmiokątne mauzoleum Dioklecjana otoczone sienią z 24 kolumnami, które podtrzymywały dach. Wejście znajdowało się w miejscu obecnej dzwownicy, a pilnowały go cztery egipskie sfinksy i lwy. Jeszcze kilka lat temu oryginalny sfinks, którego powstanie datowano na 2. tysiąclecie przed naszą erą, siedział przed katedrą narażony na deszcz, skwar i dotyk ciekawskich turystów. Dopiero niedawno poddano go konserwacji, a na jego miejscu umieszczono wierną kopię. Wewnątrz zachowały się dwa rzędy korynckich kolumn oraz fryz z medalionami przedstawiającymi Dio-

klecjana, jego żonę Priscę, córkę Walerię, Hermesa Psihopomposa („przewodnika dusz”) oraz sceny myśliwskie.

Katedra w Špliću jest dzisiaj **najstarszą katedrą na świecie**, biorąc pod uwagę wiek budynku, w którym się mieści – pochodzi z początku IV w. Paradoxem jest fakt, że mauzoleum Dioklecjana, który wstawił się jako jeden z największych prześladowców wczesnych chrześcijan, stało się chrześcijańską katedrą pod wezwaniem świętego, który zginął za przyczyną samego cesarza. Mauzoleum przekształcił w kościół pod koniec VIII w. pierwszy arcybiskup Splitu. Od tego czasu świątynia podlegała licznym przeobrażeniom.

Bardzo starym zabytkiem są romańskie dwuskrzydłowe **drzwi** z orzechowego drewna z wyrzeźbionymi przez Andriję Buvina w 1214 r. **scenami z życia Chrystusa**. Są one przedstawione na 28 polach, a same drzwi mają wymiary 3,5 × 5 m. Arcydzieło sztuki romańskiej stanowią również **XIII-wieczne ławy** umieszczone za głównym ołtarzem i będące najstarszym

tego typu obiektem w Dalmacji. Romańska jest też **marmurowa kazalnica** (XIII w.). W wyposażeniu wyróżnia się ponadto **gotycki ołtarz** z prawej strony wyrzeźbiony w 1427 r. przez Bonina z Mediolanu. Nad nim znajdują się XV-wieczne **naścienne malowidła** Dujama Vuškovicia. Z lewej strony znajduje się natomiast **ołtarz św. Anasztazego** (sv. Staš) wyrzeźbiony w 1448 r. przez Juraja Dalmatinaca, z wyróżniającą się sekcją *Biczowanie Chrystusa*. Rzeźba ta to swego rodzaju ciekawostka – scena ta w sztuce chrześcijańskiej jest rzadko przedstawiana w podobny sposób. Zwykle biczowanego Chrystusa ukazuje się jako potulnie znoszącego katorgę męczennika, tutaj natomiast zwraca uwagę fakt, że wyrwa się on oprawcom, co sugeruje mękę człowieka, nie Boga. **Ołtarz główny** pochodzi z XIII w., a sklepienie nad nim pokrył malowidłami Matej Pončun. W kościele jest też młodszy barokowy ołtarz, wyrzeźbiony w 1767 r. przez Giovanniego Marię Morlaitera. Spośród innych przedstawień wyróżniają się dzieła Jacopo Palmy Młodszego.

Nieopodal ołtarza znajduje się wejście do katedralnego **skarbcza** kryjącego liturgiczne rekwizyty z różnych okresów. Warte uwagi są wyroby ze złota i stare rękopisy (nawet z VIII w.), niektóre w głagolicy. Obok znajduje się krypta.

Wchodząc na dzwonicę, należy uważać na znajdujące się tuż przy schodach dzwony – ich dźwięk może dobrze wystraszyć!

Wysoka, biała, romańsko-gotycka **dzwonnica** o koronkowej konstrukcji była wznoszona przez trzy stulecia (XIII–XVI w.). Liczy 61 m wysokości. Na przełomie XIX i XX w. dzwonnicy groziło zawalenie, toteż w 1908 r. rozebrano ją i zbudowano ponownie. Dziś stanowi dobry punkt widokowy. Ze jej szczytu roztacza się efektowna panorama starego miasta, wzgórze Marijan, nabrzeża oraz wód Adriatyku z unoszącymi się na nich jachtami i promami.

Katedra św. Dujama

- ▶ pn.–pt. 8.00–19.00, sb. 12.00–18.30
- ▶ najlepiej zakupić bilet zbiorowy w cenie 45 HRK obejmujący katedrę, wieżę, skarbiec, kryptę i pobliskie baptysterium – w przeciwnym wypadku za wstęp do każdego z obiektów będziemy osobno płacić 10–20 HRK

Dzwonnica katedralna

- ▶ pn.–sb. 8.00–20.00, nd. 12.00–20.00

Narodni trg

Tuż za Żelazną Bramą znajduje się średnio-wieczne centrum gospodarcze Splitu – **Narodni trg**. Patrząc na bramę od strony placu, można dostrzec nad nią XV-wieczny zegar słoneczny, który na tarczy ma pełne 24 godziny. Najciekawszym budynkiem jest tu **stary ratusz** wzniesiony w 1443 r. w stylu gotyckim. Na jego parterze znajduje się loggia. Piętro zostało zniszczone w 1820 r., po czym odbudowano je w stylu neogotyckim.

Przy placu, obok ratusza wznoszą się też **pałac Karepić** z XVI w. oraz XV-wieczny gotycki **pałac Cambij** (przy północno-wschodnim narożniku).

Dalej na południe, prawie przy nabrzeżu, znajduje się trg Braće Radić, przy którym można zobaczyć fragment średniowiecznych fortyfikacji weneckich: masywną ośmioboczną wieżę (**Mletačka kula**) z XV w.

▲ Vranjic

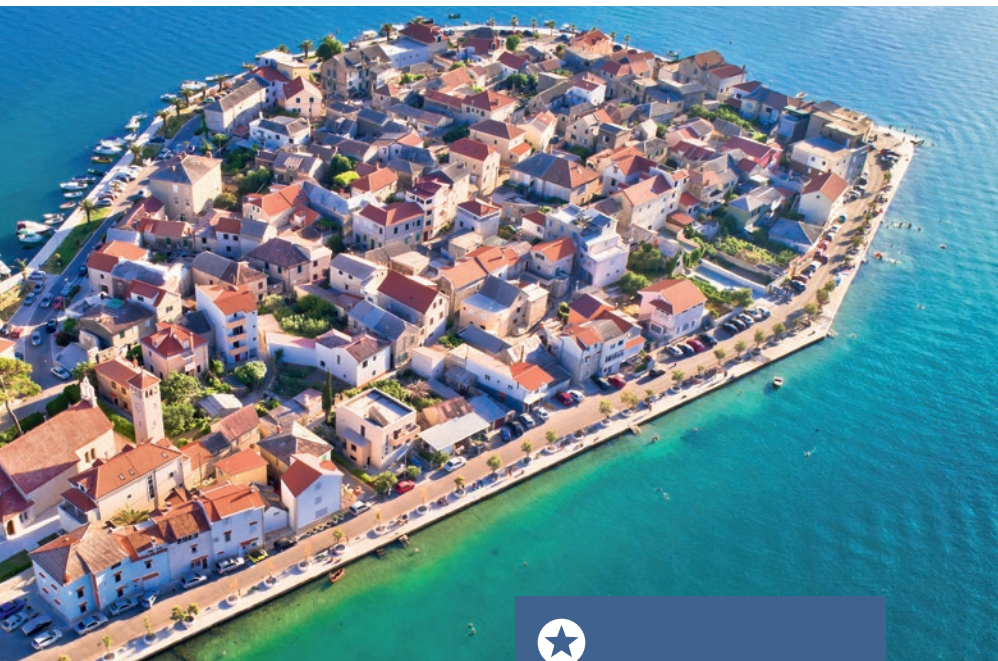

Podwodny świat w Red Submarine

Od kilku lat dużą popularnością na adriatyckim wybrzeżu cieszą się tzw. podwodne półtłozie (chorw. *polupodmornica*) pomalowane zazwyczaj na intensywny czerwony, czasem żółty kolor. To sposób nie tylko na dobrą zabawę, ale i zdobycie nieco wiedzy o podwodnym świecie oraz podziwianie jego piękna. Łodzie można znaleźć w kilku nadmorskich kurortach, m.in. w Splicie. Wypływają one kawałek w morze, po czym zanurzają się do połowy swojej wysokości i pozwalają na obserwację otoczenia.

Jeszcze kilka muzeów

Podczas pobytu w Splicie można zwiedzić kilka innych (niż już wspomniane) ciekawych muzeów. **Muzeum Archeologiczne** (Arheološki muzej) jest zlokalizowane ok. 15 min marszu na północny zachód od centrum. Ekspozycja dotyczy głównie znalezisk z czasów rzymskich i wczesnochrześcijańskich. Sporo z nich pochodzi z niedalekiej Salony. Wiele eksponatów zachowało się do dzisiaj w dobrym stanie: monety, ceramika i wyroby złotnicze. Ciekawostką są starożytne pędzelki do makijażu.

Muzeum Archeologiczne

- ▶ Zrinjsko-Frankopanska 25
- ▶ www.mdc.hr/split-arheoloski
- ▶ w sezonie: pn.–sb. 9.00–14.00 i 16.00–20.00, poza sezonem pn.–pt. jw., sb. 9.00–14.00
- ▶ 20 HRK, ulgowy 10 HRK

Rybka na żywo

Na północ od Splitu, stanowiąc w praktyce jego peryferyjną dzielnicę, leży miasteczko VRANJIC, szczytujące się mikroskopijnym starym miastem położonym na wysuniętym w morze cyplu. Jego głównym zabytkiem jest **kościół św. Marcina** (crkva sv. Martina), zbudowany w 1729 r. i odnawiany w 1915 i 1928 r. Turystów (zwłaszcza tych z dziećmi) przyciąga tu jednak głównie niewielkie **akwarium morskie** (Aquarium Split; <http://aquariumsplit.com>), w którym można zobaczyć kilkadziesiąt gatunków stworzeń żyjących w Adriatyku, a także mniejszy zbiór organizmów słodkowodnych. Choć placówka jest raczej skromna (zaś czystość akwariów może budzić zastrzeżenia), to dla najmłodszych spacer między akwariami może stanowić atrakcję wygrywającą ze zwiedzaniem zabytków lub „nudnych” muzeów.

Muzeum Chorwackich Zabytków Archeologicznych (Muzej hrvatskih arheoloških spomenika) gromadzi pamiątki pochodzące głównie z czasów rządów średniowiecznych władców chorwackich. Można tu zobaczyć kamienie z inskrypcjami, nagrobki, meble, broń, wyroby złotnicze itp.

Jak na miasto portowe przystało, w Splicie działa też **muzeum morskie** (Hrvatski pomorski muzej Split). Mieści się ono w dawnej fortecy. Można tu obejrzeć m.in. makiety statków, marynarskie mundury z różnych epok, dokumenty, mapy morskie, flagi, przyrządy do nawigacji i inne akcesoria, a także prześledzić rozwój budownictwa okrętowego Dalmacji od starożytności po współczesność. Ciekawostką są podwodne znaleziska archeologiczne. Na dziedzińcu wystawiono eksponaty dużych rozmiarów. Placówkę urządzono w **forcie Gripe** zbudowanym w XVII w., w okresie wojen wenecko-tureckich, gdy wcześniejsze umocnienia miasta okazały się niewystarczające. Budowę

twierdzy ukończono w 1657 r. i jeszcze w tym samym roku skutecznie odparła ona osmańskie ataki. W czasach austriackich mieściły się tu koszary, a obecnie siedziba założonego w 1925 r. muzeum.

Muzeum Chorwackich Zabytków Archeologicznych

- ▶ [šetalište Ivana Mestrovića 18](#)
- ▶ [www.mhas-split.hr](#)
- ▶ pn.–pt. 9.00–13.00 i 17.00–20.00, sb. 9.00–14.00
- ▶ 10 HRK, ulgowy 5 HRK

Muzeum morskie

- ▶ [Glagoljaška 18](#)
  - ▶ [www.hpms.hr](#)
  - ▶ w sezonie pn.–pt. 9.00–19.00, sb. do 14.00; poza sezonem pn.–śr. i pt. 9.00–14.30, czw. do 19.00, sb. do 13.00
  - ▶ 10 HRK, ulgowy 5 HRK
-

Twierdza Klis

Zaledwie 5 km na południowy wschód od Splitu wznosi się twierdza Klis (www.tzo-klis.net.hr; VI–IX wt.–nd. 7.00–19.00, X–V wt.–nd. 9.00–17.00; 40 HRK, ulgowy 15 HRK). Wyglądem nieco przypomina wczesnośredniowieczne twierdze na Bliskim Wschodzie. Niegdyś Klis był siedzibą Trpimira, pierwszego chorwackiego księcia z dynastii Trpimirovićów. Później stacjonowali tu uskocy. W 1537 r. twierdza została zdobyta przez Osmanów i przez ponad 100 lat pozostawała pod ich zwierzchnictwem. Następnie zajęli ją Wenecjanie. W latach 1805–13, kiedy Dalmację zdobył Napoleon, gruntownie ją wyremontowano. Niestety ucierpiała podczas ostatniej wojny i teraz są tu kontynuowane prace konserwatorskie. Z pewnością warto ją zwiedzić. Można tu zobaczyć m.in. kaplicę św. Wita, bastion Bembo i apartamenty komendanta twierdzy, a z murów podziwiać szeroką panoramę. Latem obiekt służy jako scena koncertowa. Dojeżdżają tu regularnie autobusy ze Splitu i Sinja.

Fenomeny Dalmacji: jeziora Modro i Crveno oraz jaskinia Vranjača

Bardzo interesującym zjawiskiem przyrodniczym Dalmacji są jej **jeziora** (właściwie leje) **krasowe Modro i Crveno** w mieście **IMOTSKI** przy granicy z Bośnią i Hercegowiną. Pierwsze z nich leży na skraju miejscowości, a jego nazwa wywodzi się od wspaniałego turkusowego koloru wody. Ma około 800 m długości i 500 m szerokości. Głębokość jeziora jest bardzo zmienna i waha się od... 0 m (podczas gorącego, suchego lata) do nawet 100 m. Sam lej jest znacznie głębszy – deniwelacja między jego dnem a krawędziami sięga 290 m. Do jeziora prowadzi ścieżka, zaś zejście nad wodę jest płatne (20 HRK, ulgowy 10 HRK).

Także nazwa drugiego z jezior, jeszcze piękniejszego, ma związek z jego barwą. W tym wypadku nawiązuje ona do brązo-czerwonego odcienia otaczających go skał. Akwen zajmuje największy w Europie lej krasowy, mierzący prawie 500 m

głębokości (woda wypełnia go do około połowy). Lej powstał najprawdopodobniej na skutek zawalenia się stropu potężnej pod nim jaskini. W 2017 r. francuski nurek Frederic Swiarczynski jako pierwszy człowiek na świecie dotarł na dno jeziora, notując jego głębokość – 245 m. Badania speleologiczne dowiodły, że lej ma połączenie z zalanymi jaskiniami i okolicznymi ciekami wodnymi. W zbiorniku żyje endemiczny gatunek ryby.

Niecałe 30 km od Splitu można odwiedzić ciekawą, a często pomijaną przez turystów atrakcję przyrodniczą, jaką jest krasowa **jaskinia Vranjača**. Leży ona u podnóża północnych stoków środkowej części pasma górskiego Mosor (zjazd na Dugopolje, a następnie kierunek na wioskę Kotlenice). Co ciekawe, stanowi ona własność prywatną – została odkryta na początku XX w. przez właściciela gruntu, a udostępnia-

▼ Modro jezero

na jest turystom już od lat 20. XX w. Jaskinia składa się z dwóch części: pierwszej, pełniącej funkcję wejścia, oraz drugiej, właściwej, która dzięki kilku poziomom oraz bogatym formom naciekowym wprost zachwyca spektakularnymi widokami. Wybierając się tu,

pamiętajmy, iż wewnątrz jaskini panuje stała temperatura 15°C, a na zwiedzenie, w czasie którego przejdziemy około 360 m, potrzeba około godziny (latem czynne 9.00–20.00; 40 HRK, ulgowy 20 HRK; kontakt z właścicielem: p. Marko Punda, tel.: +385 98749000).

▼ Crveno jezero

Pola lawendy

Jedną z najpopularniejszych roślin Śródziemnomorza jest lawenda, którą wykorzystuje się w kuchni i kosmetyce. Największe jej uprawy (zajmujące całe pola!) zobaczymy na wyspie Hvar. Rośliny osiągają ponad pół metra wysokości i rozpoczynają kwitnienie około połowy czerwca, tworząc niesamowite, jaskrawofioletowe kobierce. Najczęściej

występują na kamienistym podłożu skąpanym w promieniach słońca (Hvar uchodzi za najbardziej słoneczną wyspę Chorwacji). Zbiera się je bardzo wczesnym rankiem, gdyż podobno wtedy aromat jest najbardziej intensywny. Lawenda słynie z szerokich właściwości leczniczych, relaksacyjnych i upiększających, które były znane już mieszkańcom

starożytnego Rzymu. Podczas destylacji kwiatów jest wytwarzany olej, który wykorzystuje się jako dodatek w płynach do kąpieli i masaży, także leczniczych, które pomagają łagodzić bóle. Ponadto lawenda jest bardzo często stosowana w dermatologii, aromaterapii i oczywiście jako skuteczny środek przeciw molom i źródło przyjemnego zapachu w szafie. Olejek lawendowy jest także odpowiedzią na bólączki współczesnego zabieganego i zestresowanego człowieka: stanowi naturalny antydepresant, pomaga się skoncentrować, koi nerwy, pomaga w problemach z zasypianiem. Za wyjątkiem alergii nie ma żadnych przeciwwskazań do używania tego produktu.

Będąc na Hvarze, wręcz nie wypada nie wstąpić do jednej z tutejszych kawiarni czy restauracji i nie skosztować ciasta lub dania z dodatkiem fioleto- wych kwiatów o wyrazistym zapachu. Świetnym napojem orzeźwiającym jest lemoniada z dodatkiem lawendy. Warto się także zaopatrzyć w zapas kwiatów i wykorzystać je do przygotowania naparów lub w domowych wypiekach (także chleba, w którym smakuje wybornie), które będą przypominały o wakacjach. Zwykle pod koniec czerwca w miejscowości Velo Grablje między Starim Gradem a Hvarem odbywa się **Festiwal Lawendy**, podczas którego można kupić przeróżne produkty z tej rośliny.

Autorzy przewodnika: Zuzanna Brusić, Salomea Pamuła, Beata i Paweł Pomykałscy
Współpraca: Justyna Yiğitler, Maciej Żemojtel (uzupełnienia, weryfikacja informacji praktycznych)

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Justyna Yiğitler

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Skład i fotoedycja: Łukasz Karolewski, Justyna Matak

Opracowanie kartograficzne: DAKA – Studio Graficzne (Dawid Kwoka), Krzysztof Trojan

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą iStockphoto LP

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44–100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bectw1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-6327-4

Copyright © Helion SA, 2020

- **Kup książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Poleć książkę**
- **Lubię to!**
- **Oceń książkę**
- **Nasza społeczność**

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Podróżowanie stało się dla wielu z nas synonimem stylu życia. Niezależnie od tego, kim jesteś, z kim i w jaki sposób najchętniej spędzasz wolny czas, w każdej części świata znajdziesz coś dla siebie. Sięgnij po przewodnik z serii **travel&style** i przekonaj się, jak różnorodne możliwości oferuje.

Jeśli jesteś amatorem lokalnych smaków, przyjrzyj się informacjom oznaczonym ikoną **travel&food**.

Jako rodzic małego dziecka, zwróć uwagę na strony opatrzone frazą **travel&family**.

Propozycje aktywnego spędzania czasu odnajdziesz w sekcji **travel&active**.

Bardziej spokojnego odpoczynku szukaj pod znakiem **travel&relax**.

Pasjonuje Cię życie i historia mieszkańców odwiedzanego regionu? Skup się na **travel&culture**.

Kochasz dziką przyrodę? Specjalnie dla Ciebie przygotowaliśmy atrakcje **travel&nature**.

Udanej podróży!

Wybrzeże Chorwacji. Dalmacja

Wybrzeże Dalmacji słynie z turkusowych wód, pięknych plaż, ustronnych zatok i krasowych gór. Ale nie tylko natura przyciąga do tego regionu tak wielu turystów. Dubrownik czy Split to perełki architektury w skali światowej. Istny raj odnajdą tu dla siebie żeglarze, nurkowie i amatorzy innych sportów wodnych. Wszystkich zachwycą ryby, owoce morza, doskonałej jakości oliwa oraz bogactwo smaków i aromatów śródziemnomorskich owoców, warzyw i ziół. Dalmacja to także świetne wino! Największym bogactwem kulturowym regionu jest jednak bezspornie *fjaka* – niespieszny styl życia, który pozwala cieszyć się pięknem codzienności tu i teraz.

eBook dostępny wyłączenie na:

ebookpoint

cena: 62,90 zł

ISBN 978-83-283-6327-4

 Bezdroża

 Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

 Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
 0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

9 788328 363274